

عبدالعزیز بن عبد... آل شیخ (مفتی اعظم عربستان)

عبد... بن محمد آل شیخ

صالح بن عبدالعزیز آل شیخ

عبداللطیف بن عبدالعزیز آل شیخ

و حتی تحصیل در غرب دارند. پس از محمد بن عبدالرحمن، نوه اسحاق، که علاوه بر مسئولیت های نظامی در دوره حکومت عبدالعزیز (بنیانگذار عربستان سعودی) ریاست اوقاف نجد و سپس وزارت شئون اسلامی را برای مدتی بر عهده داشت، فرزندان او، همگی تحصیلات خود را در دانشگاه های معتبر انگلستان ادامه داده و اصولاً رویکردی متضاد با اصالت خانوادگی خود در پیش گرفته اند؛ رویکردی که در حال سرایت به تمامی شعبه های خانواده محمد بن عبدالوهاب است.

در نقیب قدرت

آل حسین، یعنی فرزندان حسین بن محمد بن عبدالوهاب، تا مدت ها در سایه قدرت پسرعموهای خود زندگی می کردند. اقتدار شاخه دیگر آل شیخ، به ویژه خاندان عبداللطیف، تا مدت ها به آن ها اجازه خودنمایی چندانی نداد. با این حال افرادی از این شاخه، مانند عمر بن حسن آل شیخ، مدت ها مناصب مهم حکومتی در منطقه شرق عربستان سعودی و نجد را بر عهده داشتند. عمر آنقدر قدرت و نفوذ داشت که پس از مرگش فهد بن عبدالعزیز، پادشاه سعودی، در تشییع جنازه او حاضر شد. با این حال به نظر می رسد این شاخه از خانواده آل شیخ در حال ترقی و رشد در سیستم حکومتی سعودی هاست. در حال حاضر واعظ و مفتی مسجد النبی (ص) در مدینه، حسین بن عبدالعزیز از همین شاخه خانواده آل شیخ است. تا چند سال پیش مقام امامت جماعت در مسجد الحرام نیز با آل حسین بود. عبدالرحمن بن عبدالعزیز از نوادگان حسین بن محمد بن عبدالوهاب این مسئولیت را بر عهده داشت تا اینکه در ۹۰ سالگی درگذشت.

آل شیخ و نقشی که باید آن را دید

عربستان سعودی، مدعی ایجاد یک محوریت جدید در مدیریت جهان اسلام است. موفقیت در این برنامه بلندمدت و جاه طلبانه بدون حمایت متولیان مذهبی در عربستان سعودی ممکن نیست. این مسئله نقش جدی آل شیخ را در بروز وقایع فعلی منطقه آشکار می کند.

بسیاری از سلفی های تندرو و کسانی که فتوای تکفیر و قتل سایر مسلمانان را صادر می کنند، شاگردان مستقیم یا غیرمستقیم بزرگان همین خانواده هستند. بن باز، مفتی مشهور و نابینای سعودی، که به دلیل فتاوای ضد شیعی شهرت فراوانی دارد، از شاگردان خاص محمد بن عبداللطیف آل شیخ بود. اگر نقش خاندان آل شیخ در کنترل و نظارت بر امور تبلیغاتی خارج از کشور را در کنار فعالیت های مخرب گروه های تکفیری و وابسته به عربستان سعودی در منطقه قرار دهیم، در خواهیم یافت که آل شیخ بازیگر نقش اول نمایش خونین تکفیری ها در منطقه، با کارگردانی آمریکا و تهیه کنندگی عربستان سعودی است. تاکنون بررسی دقیقی از فعالیت این خاندان و تأثیری که بر وقایع منطقه گذاشته و می گذارند، انجام نشده است؛ خانواده ای که بیش از دوپست سال، بدون آنکه جلب توجه کند، برنامه ریزی و مدیریت فکری زشت ترین جنایات بشری در خاورمیانه معاصر را بر عهده داشته است.

عبدالعزیز بن عبدالرحمن، بنیانگذار پادشاهی سعودی، با «طرفه» دختر عبد... بن عبداللطیف آل شیخ ازدواج کرد و به این ترتیب پیوند میان آل سعود و آل شیخ در حکومت تازه تأسیس پادشاهی عربستان سعودی استحکام بیشتری یافت. فیصل بن عبدالعزیز، نتیجه این ازدواج سیاسی، بعدها سومین پادشاه عربستان سعودی شد و در دوره او اقتدار آل شیخ به اوج خود رسید.

ویژه ای در حکومت آل سعود بر خوردار بود. در دوره های بعد، نوادگان او بیشترین مناصب حکومتی را در اختیار داشتند. عبدالعزیز بن عبدالرحمن، بنیانگذار پادشاهی سعودی، با «طرفه» دختر عبد... بن عبداللطیف آل شیخ ازدواج کرد و به این ترتیب پیوند میان آل سعود و آل شیخ در حکومت تازه تأسیس پادشاهی عربستان سعودی استحکام بیشتری یافت. فیصل بن عبدالعزیز نتیجه این ازدواج سیاسی، بعدها سومین پادشاه عربستان سعودی شد و در دوره او اقتدار آل شیخ به اوج خود رسید. رسیدن محمد بن ابراهیم آل شیخ، به مقام مفتی اعظم عربستان سعودی همزمان با حکومت فیصل روی داد و زمینه اقتدار بیش از پیش آل شیخ را فراهم کرد؛ محمد بن ابراهیم مقام وزارت دادگستری عربستان سعودی (وزارت العدل) را هم بر عهده داشت. این اتفاق نقطه عطفی در تاریخ خاندان آل شیخ محسوب می شود. فرزندان محمد بن ابراهیم، همگی از مناصب مهم حکومتی بر خوردار بودند. به عنوان نمونه، ابراهیم بن محمد، پسر او، مانند پدر، مدتی وزیر دادگستری عربستان سعودی بود و سپس به مقام ریاست اداره مرکزی امور تبلیغات و ارشاد و هدایت دست یافت. وی تا پیش از مرگش در سال ۱۳۸۵ ه. ش، مناصبی مانند مدیر کل نظارت بر مبلغین خارج و راهنمایان (مرشدین) داخل کشور، عضویت در شورای علمی بزرگ عربستان، نایب مفتی عربستان سعودی، ریاست دیوان عالی قضایی عربستان سعودی و مشاور ویژه پادشاه سعودی را بر عهده داشت. نوه محمد بن ابراهیم نیز از مسئولیت های گسترده حکومتی بر خوردار است. صالح بن عبدالعزیز، وزیر فعلی شئون اسلامی، اوقاف و ارشاد عربستان سعودی، علاوه بر مسئولیت های داخلی، ریاست چندین سازمان بین المللی را بر عهده دارد. در حال حاضر عبدالعزیز بن عبد...، از خاندان آل حسن، مقام مفتی اعظم عربستان سعودی را بر عهده دارد. آل شیخ در این شاخه فامیلی خود ارتباط آشکارتری با غرب داشته است. فرزندان اسحاق بن عبدالرحمن، عموآماایل فراوانی به ارتباط

پی نوشت:

۱. سید ابراهیم سید علوی، تاریخ، نقد و بررسی و هابی ها، امیر کبیر، ۱۳۶۵، ص ۷
۲. فردی که پس از رحلت پیامبر اکرم (ص) در منطقه نجد ادعای پیامبری کرد.
۳. منابع فارسی در مورد خاندان آل شیخ بسیار محدود است. اطلاعات موجود در این یادداشت مجموعه ای است که از سایت های اینترنتی مختلف درباره این خاندان جمع آوری شده است.
۴. قبلی، ص ۲
۵. نسب اعراب عدنانی به حضرت اسماعیل (ع) می رسد. در برابر آن ها اعراب قحطانی قرار دارند که ظاهراً نسب آن ها به فردی به نام یعرب بن قحطان می رسد. برای اطلاعات بیشتر ن. ک: آیت... جعفر سبحانی، فروغ ابدیت، ج ۱
۶. برخی از کتاب های تاریخی تعداد پسران او را چهار نفر ذکر کرده اند؛ اما بر اساس اطلاعات موجود در سایت های مرتبط با این خاندان، تعداد این پسران، پنج نفر بوده است.
۷. ویکی پدیای عربی، ذیل عنوان علی بن عبدالوهاب
۸. آل سعود برای خود سه دوره تاریخی قائل هستند. دوره در عهده که با حمله نیروهای محمد علی پاشا به پایان رسید. دوره تسلط بر ریاض که با حمله آل رشید خاتمه یافت و دوره تأسیس پادشاهی سعودی که تا کنون ادامه دارد.